

GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA 40 Yaşında

Nursel Duruel İstanbul Üniversitesi Arkeoloji bölümünden mezun oldu. 1965'te TRT'nin ilk prodüktör kadrosunda yer aldı, başta edebiyat olmak üzere çeşitli alanlarda sayısız radyo programı ve program dizisi yayınlandı. Reklam yazarlığı, ansiklopedi yazarlığı, televizyon yazarlığı ve program danışmanlığı yaptı. BRT'de (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Radyo Televizyonu) yönetici olarak görev aldı.

İlk kitabı *Geyikler, Annem ve Almanya* (Adam Yayınları, 1982; YKY 2019), dosya halindeyken 1980 Akademi Kitabevi Öykü Ödülü'nü aldı; basıldıktan sonra 1983 Sait Faik Hikâye Armağanı'na değer görüldü; Makedoncaya çevrildi. Kitaba adını veren öykü filme çekildi; 2005'de *İmge Öyküler* dergisinin yazarlar arasında düzenlediği "1980'den günümüze en beğenilen on öykü" soruşturmasında ilk sırayı aldı. *Yazılı Kaya* (Telos, 1992; YKY 2019) kitabındaki "Burgaç" öyküsü 1990'da Yunus Nadi Yayınlanmamış Öykü Armağanı'nı kazandı. Bazı öykülerine İngilizce, Fransızca, Almanca, Yunanca, Japonca, Arapça antolojilerde yer verildi. Çeşitli alanlardaki ortak kitaplara katkısının yanı sıra aralıklı olarak dergilerde yazmayı, yazarlarla söyleşi yapmayı ve bazı edebiyat ödülleriindeki seçici kurul üyeliğini sürdürmektedir.

Diğer Kitapları: *Cemal Süreya-Şairin Hayatı Şiire Dahil* (Kaynak, 1995; Feyza Perinçek'le birlikte, biyografi); *Cemal Süreya-Güvercin Curnatası/konuşmalar, soruşturma yanıtları* (YKY, 1997 derleme); *A'dan Z'ye Cemal Süreya* (YKY, 2003. *kitap-lık* dergisi eki); *Muzaffer Aksoy-Bilime Adanmış Bir Ömür* (Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2005. Prof. Orhan Ulutin, Prof. Çiğdem Altay'ın katkılarıyla); *İnsanlar İçinde Bir İnsan-Sait Faik Hikâye Armağanı Antolojisi* (YKY, 2007); *Füruzan-Yaz Geldi* (YKY, 2009 seçme öyküler); *Cumhuriyet'in Çocukları Arkeolojinin Büyükleri: Tahsin Özgüç, Nimet Özgüç* (Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, 2011); *Selçuk Baran-Öğle Saatleri* (YKY, 2015 seçme öyküler).

Nursel Duruel'in
YKY'deki kitapları:

Cemal Süreya -
Güvercin Curnatası / konuşmalar,
soruşturma yanıtları (1997, derleme)

İnsanlar İçinde Bir İnsan -
Sait Faik Hikâye Armağanı Antolojisi (2007)

Yazılı Kaya (2019)

Geyikler, Annem ve Almanya (2019)

Geyikler, Annem ve Almanya - 40 Yaşında (2022)

Doğan Kardeş:

Füruzan - Yaz Geldi (2009, seçme öyküler)

Genç Olmak - 80 Yazardan 80 Öykü (2009, 2 cilt)

Selçuk Baran - Öğle Saatleri (2015, seçme öyküler)

NURSEL DURUEL

Geyikler, Annem
ve Almanya
40 Yaşında

Öykü

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5975
Edebiyat - 1716

Geyikler, Annem ve Almanya - 40 Yaşında / Nursel Duruel

Kitap editörü: Murat Yalçın
Düzeltili: Filiz Özkan

Tasarım: Nahide Dikel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 44452

1. baskı: Adam Yayıncılık, Ocak 1982
YKY'de ciltli, özel baskı: İstanbul, Nisan 2022
ISBN 978-975-08-5341-8

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/yapikrediyayinlari](https://www.facebook.com/yapikrediyayinlari)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

Geyikler, Annem ve Almanya henüz dosya aşamasındayken ilk kitaplar için verilen Akademi Kitabevi Öykü Ödülü'nü almıştı. 1982'de Adam Yayıncılık tarafından yayımlandıktan sonraysa bir büyük ödüle, Sait Faik Hikâye Armağanı'na değer görülmüştü. Eleştirmen Füsün Akatlı Duruel için "Öykücülüğümüzün sessiz ve derinden kaynayan, ama bir o kadar güçlü ve sağlam akan bir ırmağı sayıyorum bu yazarı. Titiz, ince eleyip sık dokuyan, ayrıntılara yaşarlık kazandıran bir öykücü ile karşı karşıyayız" demişti.

Geyikler, Annem ve Almanya'ya ilgi hiç eksilmeden sürdü. Kitaba adını veren öykü 1987'de Tuncer Baytok yönetmenliğinde TRT için filme çekildi, aynı öykü 2005'te de *İmge Öyküler* dergisinin yazarlar arasında düzenlediği "1980'den günümüze en beğenilen on öykü" soruşturmasında ilk sırayı aldı. Bu sonuç yazarın kendisinden sonra gelen kuşaklar üstündeki etkisini gösteriyordu. Gerçekten de, getirdiği yeni duyarlıklar, şiirsel tatlar ve inceliklerle dolu anlatımıyla bilinen Nursel Duruel, sanat gücünü kitabı her okuyuşumuzda duyurur.

Geyikler, Annem ve Almanya şimdi 40. yılına özel bir baskıyla okurunu selamlıyor.

İçindekiler

Geyikler, Annem ve Almanya •	9
03 Nöbeti •	19
Ölüm Aralarında Kaldı •	35
Fırıncı Şükriye •	41
Zaman Aralığında •	53
Nereye •	61
“Minareden At Beni İn Aşağı Tut Beni” •	79
Yineleme •	97

Geyikler, Annem ve Almanya

O gece İstanbul'da üçüncü gecemizdi. Üçüncü ve son gecemiz. Ertesi sabah annem, Almanya'ya babamın yanına gidecekti, anneannemle ben Çay'a dönecektik. –Afyon'un Çay ilçesinde oturuyoruz biz, anneannemin dedemden kalma dul maaşıyla geçiniyoruz, kardeşimi de orada, teyzemgilde bıraktık.– İstanbul'da anneannemin uzak bir akrabasına konuk olduk. Ev sahibimiz de yalnız yaşayan yaşlı bir dul hanım. Kocasını Dışişleri'nde görevliymiş. Gençliklerinde çok ülke gezmişler, çok insan tanımışlar, hiç çocukları olmamış, çocukları çok severmiş. O gece gençlik serüvenlerini anlattı, fıkralar söyledi; fotoğraflar gösterdi; çok eğlendirdi bizi. Yatma saati geldiğinde anneme iyi geceler dilerken, "Kıskanıyorum seni" dedi. "Almanya'ya gideceksin. Almanya... ah Almanya... ne günlerdi Tanrım... en çok eğlendiğim ülkelerden birisi orasıdır."

Yattığımız oda tıklım tıklım eşya doluydu: Koltuklar, sehpa, sehpalarda türlü türlü süs eşyaları, duvarlarda resimler, fotoğraflar... bir köşede de bizim naylon torbalarımız ve filelerimiz. Anneannem beni daha ilk geldiğimiz gün sınıksız tembihlemişti: "Aman dikkatli ol, Mihriban Hanım'ın eşyaları antikadır, zarar verirken ödeyemeyiz." Hiçbir yere çarpmamaya çalışarak soyundum, yatağa girip anacığımıza sokuldum. Annem, bir süre sonra beni uyudu sanıp yavaşça yataktan çıktı ve anneannemin yattığı koltuğa gitti. Fısırtı fısırtı konuşmaya başladılar. Arada bir babamın adı geçiyordu. Konuştukça sinirlenmeye başladılar, sinirlendikçe fısıltıyı unuttular. Artık her söyleneni duyabiliyordum. An-

neannem, anneme “boşan” diyordu. “O adamdan hayır gelmeyeceğini biliyorsun, bir de gidip elin memleketlerinde sefil olacaksın. Boşan; hiç değilse koca yumruğu eksilsin tependen. Çocuklarına babalık etmeyi şimdiye dek bilmeyen adam, bundan sonra mı adam olacak?..” Annem direniyordu. “Bunca yıldan sonra mı?” diyordu, “Çocuklar...” diyordu. “Nasıl olur? Ne yaparım?” diyordu...

Daha neler konuşmadılar... Babamın Almanya’ya gittikten sonra iyice bozulduğunu, bize hiç para göndermediğini... Neler neler... Başkaları da gidiyormuş Almanya’ya, ama onlar canlarını dişlerine takıp çalışıyor, çocuklarının geleceğini kurtarmaya uğraşıyorlarmış. Benim babamsa vurdumduymazmış, akılsızmış. Annem de eskisi gibi sayıp sevmiyormuş onu. Eski iyi günlerinin hatırı için, çocuklarının hatırı için sabrediyormuş şimdilik. Almanya’da babamı bir kez daha zorlayacakmış düzenli yaşamaya, bu son deneme olacakmış. Olmazsa o zaman ayrılırmış. Hem Almanya’da bir iş bulabilirse bize gerektiğinde sahip çıkarmış.

Anneannem, “Bu benim son öğüdümdü. Yarın uçakta olacaksın. Madem bu ölçüde kararlısın, hiç değilse erken yat, bilmediğin memleketlere uykusuz varma, gözün açık olsun” dedi ve iyi geceler dileyip yorganı başına çekti.

Annem usulca sokuldu yanıma. Elini uzattı, yüzümü okşayacaktı, vazgeçti. Sırtüstü yatıp gözlerini tavana dikti. Hâlâ uyuyormuş gibi kıpırtısız duruyordum. Aralık pencereden ayışığı giriyordu içeri. Hiç ses yoktu. Öyle bir sessizlik ki, neredeyse camı geçen ayışığının sesini duyacağım. Almanya’daki kentlerin, kentlerdeki fabrikaların sesini duyacağım, annemin yarın bineceği uçağın sesini duyacağım...

Boğazıma dek tılandım. Boynumdaki damar hiç böyle atmamıştı. Ağlamak istemiyorum. Ağlarsam burnum akacak, burnumu çekersem annem ağladığımı bilecek. Uyuyamayacak, uyuyamazsa yarın güçsüz kalacak. Anneannem haklı, çok zayıfladı annem. Ağlamamalıyım. Her şey bir yana, ağladığımı görürse annem utançtan öleceğim. Hayır. Görmemeli... Bilmemeli... Bütün çabam boşa gitti. Tutamıyordum kendimi.

Sel gibi geliyordu gözlerimden yaşlar. Yastığım sırlıslıkla oldu. İyice gömüldüm yorganın altına. Burnumu çekmemeye uğraştığım için nefes alamaz oldum. Azıcık araladım yorganı, annemin gözleri hâlâ tavanda. Bu gözyaşları düşmanım benim. Onlarla savaşıırken annemi seyredermiyorum. Oysa tek isteğim anneme doyasıya bakmak. Pis gözyaşları, kötü gözyaşları, yok olası gözyaşları, yarın istediğiniz kadar akın. Ama şimdi, bu gece rahat bırakın beni, perde gibi inmeyin gözlerime. Anneme bakmak istiyorum ben.

Annem, iyice zayıflamış annem dünya güzeliydi. Ayışığı boynunu, çenesini, yanağını aydınlatıyordu, gözleri gölgede hep öyle tavana dikili. Sabahın alacası ayın rengini soldurana dek seyrettim annemin yüzünü. Kimi an, “İşte şimdi yanımda yatıyor” diye düşünüyor, sevinçten bağırarak geliyordu. Hemen ardından, “Yarın yok!” diyordum.

Bir bilerseniz neler etti o gece ayışığı, annemin yüzünü durmadan değiştirdi. Bir bakıyorum, sisler buharlar içinde gibi belli belirsiz. Bir bakıyorum bizim Çay’da yol yapılırken toprak altından çıkardıkları kadın heykelinin yüzü gibi kıpırtısız, dümdüz. Bir anneannemin yüzü gibi kırış kırış, bir gelinlik fotoğrafındaki gibi gülümsüyor...

Ben böyle hem ağlar, hem bakar, hem annemin nelere benzediğini ayırt etmeye uğraşırken bir “offfff” çekip benden yana dönüverdi annem.

— Yeter artık... yeter... yeter... yeter diyorum sana.

Yalnız benim duyabileceğim kısık bir sesle, böyle azarladı beni. Sonra sarılıp tekrar tekrar öptü gözlerimi, yanaklarımı. Yine azarladı, yine öptü.

— Ya ben ne yapayım, dedi. Anadan ayrılmak zorsa, evlatlardan ayrılmak daha zor.

O böyle söyleyince ağlamaktan duyduğum utanç yitip gitti. Sarıldık birbirimize, ikimiz de gülmeye başladık. Bilmem size hiç böyle oldu mu? Olmuştur, mutlaka olmuştur. Hani gülün pembesi var ya, kokulu gülün pembesi, işte öyle baştan ayağa pembelik içinde kaldık. Sabahın alacasında iki pembe gül... Havada savrulan kucaklar dolusu gül yaprağı... Her bir yaprak camdan sızan ışık oklarına takılmış fır fır dönüyor. Gökten gül yaprağı yağıyor, annemin kokusu gül koku-

su... Annem, babam, ben, kardeşim el ele tutuşmuş dönüyoruz, giysilerimiz gül yaprağından. Yanaklarımıza gözlerimize gül yaprakları konuyor. Dönüyoruz, dönüyoruz... Hepimiz gül yaprağıyız. Sabah ışığı bir yanımızdan öte yanımıza geçiyor, hepimiz saydam pembeyiz. UYUMUŞUM.

Rüyamda şimdikinden daha küçüktüm. Kış bitmiş, bahar gelmiş, karlar çoktan erimiş, sular çoğalmış. Mayıs ayının sonlarındaymışız. Uzaktan, kıvrım kıvrım parlak bir kemer gibi gözüken, yakınlaştıkça çağiltısı insanın içini hoplatan bir derenin kenarına varmışız. Kilimlerimizi yıkayacakmışız. Gökyüzü masmavi, kuşların cıvıltısı derenin sesine karışıyor, toprak ılık, mis kokuyor.

Kilimlerimizin üstünde geyik resimleri var, kuş resimleri var, çiçekler, yuvarlaklar, çizgiler, çaprazlar var. Her biri başka renk. Mor, sarı, yeşil, pembe... "Hadi," diyor annem, "tut şu küçük kilimin ucundan, suya basalım, bir güzel ıslansın, tozları aksın." Kilimin iki ucundan ben tutuyorum, iki ucundan annem, götürüp derenin ortasına, suyun en çok olduğu, en hızlı aktığı yere seriyoruz. Babam, dört tane büyük, yuvarlacık taş bulup geliyor, kilimin dört ucuna yerleştiriyor. Dere küçük kilimin üstünden akıyor. Sonra geride kalan iki kilimi getirip küçük kilimin alt yanına yayıyoruz. Babam onların da dörder köşesine taş yerleştiriyor. Dere kilimlerimizin üstünden akıyor. Sular aktıkça geyikler hep aynı yöne doğru koşuyorlar. Suların altında, kilimin çizgileri boyunca dizi dizi koşuyorlar. Koşuyorlar, koşuyorlar, hep aynı yerde kalıyorlar. Üstlerine eğilip suyu gölgelediğim zaman bedenleri dalgalanmaya başlıyor, boynuzları dalgalanmaya başlıyor. Onların altındaki çizgi boyunca dizilen çiçekler, yuvarlaklar, çaprazlar hep birlikte halka halka dalgalanıyor. İncecik kum tanecikleri savrula yuvarlana üstlerinden geçiyor...

Dayanılmaz böyle bir güzelliğe, kimse dayanamaz. Ben de... Tutamıyorum kendimi, derenin en derin olduğu yerde kilimlerin üstüne atlıyorum. Suyu, çiçekleri, geyikleri, kum taneciklerini, her şeyi kucaklamak istiyorum. Kalkıp kalkıp atlıyorum sulara. Annem kahkahalarla gülü-

yor, babam, kıyıdaki teyzem kahkahalarla gülüyorlar... SEVİNÇ... yalnız sevinç var yeryüzünde. Başka hiçbir duygu yok. Sırtüstü, yüzükoyun, yan, nasıl olursa, yeniden yeniden vuruyorum kendimi sulara... Diplere tutunmaya çalışarak ayaklarımla dereyi dövüyorum. Durmamacasına, deli gibi... Geyikler altımdan kaçışıyorlar, sonra geri dönüp yeniden katılıyorlar oyuna. Ben ayaklarımı vurdukça sular havaya sıçırıyor, sular oynuyor, sular coşuyor, sular kahkaha atıyor... Suların kahkahası ovaya yayılıyor. Binlerce küçük çingirak aynı anda çalınmış gibi yankılanıyor kahkahalar.

Babam paçalarını sıvamış koşarak geliyor bana doğru. Kucaklayıp havaya atıyor. Sonra bir daha atıyor, bir daha, bir daha... Göğün maviliğiyle kucaklaşıp kucaklaşıp babamın kollarına düşüyorum. Sevinç var... Yalnız sevinç... Gökyüzünde, ovada... Yalnız sevinç! Babam da, ben de soluk soluğa kalıyoruz. Kıyıdaki beyaz çakıl taşlarının üstüne yatırıyor beni, kendisi de yanıma uzanıyor. "Biraz dinlen," diyor, "akşama dek buradayız, bak size neler hazırladım." İşaret ettiği yöne bakıyorum. İki koca taşın üstünde bir kara tencere, altında çalı çırpı yanıyor. "Mısır haşlıyorum" diyor. Gözlerimi kapatıyorum. Güneş gözkapaklarımı öpüyor, burnumu, saçlarımı, ıslanmış kollarımı, ayaklarımı öpüyor. Renk renk sayısız yıldızcık pır pır ediyor kirpiklerimin ucunda. Kalkıp oturuyorum. Bir de bakıyorum, derenin öbür yanında tam karşımda bir leylek. İncecik uzun bacakları, ıslıl ıslıl yanan kara tüyleri, ak tüyleriyle göz alıyor. Uzun kırmızı gagasını tak... tak... tak... vuruyor. Onun takırtılı gülüşü de yayılıyor ovaya. İlk kez görüyorum bir leylek, yine de biliyorum onun leylek olduğunu. "Şuraya bak, şuraya bak!" diye sesleniyor annem. Bakıyorum, uzakta bir ağaç. "İşte yuvası orda" diyor.

Yeniden koşuyorum sulara, anneme... Annem eteklerini toplamış, beline sıkıştırmış. Saçlarından, elbisesinden sular sızıyor. Benim annem, bu iki yana açtığı bacaklarının arasından çağıldayan derenin aktığı annem dünyanın en güzel kadını, en güçlü kadını. Islak saçlarıyla, bembeyaz bacaklarıyla, beni kucaklamak için açtığı gürbüz kollarıyla,